

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2017.11.7.
COM(2017) 646 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Két évvel Párizs után – Az EU éghajlattal kapcsolatos kötelezettségvállalásainak teljesítése terén elért eredmények

(az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának nyomon követésére és bejelentésére, valamint az éghajlatváltozással kapcsolatos egyéb információk nemzeti és uniós szintű bejelentésére szolgáló rendszerről, valamint a 280/2004/EK határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. május 21-i 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 21. cikkében előírtak szerint)

{SWD(2017) 357 final}

Tartalomjegyzék

1.	Általános áttekintés	4
2.	Az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozása	10
3.	Az uniós kibocsátások csökkentése	15
4.	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	20
5.	Részvétel a nemzetközi éghajlatpolitikában	21

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra: Előrehaladás a 2020-ra és 2030-ra kitűzött európai szintű célok teljesítésében (teljes uniós ÜHG-kibocsátás)	4
2. ábra: A reál GDP, az ÜHG-kibocsátások és az ÜHG-kibocsátás intenzitásának változása az EU-ban, 1990–2016	4
3. ábra: A legnagyobb gazdaságok egy főre jutó kibocsátásának alakulása, 1990–2012	5
4. ábra: A LULUCF-ágazatból származó, elszámolt kibocsátások és elnyelések tevékenységek szerint, 2013–2015	6
5. ábra: Az ETS hatályán kívüli kibocsátások 2020-ra előrejelzett szintje és a 2020-as célok közötti relatív eltérés (a 2005-ös kibocsátások %-ában kifejezve)	8
6. ábra: Ideiglenes elszámolt kumulatív nettó LULUCF-kibocsátások és -elnyelések tagállamonként (2013–2015).....	9
7. ábra: Az éves kibocsátásjogosultsági egységek (ÉKJE) kumulatív többlete a 2005-ös kibocsátások százalékában kifejezve, 2013–2015	10
8. ábra: Változások az ETS bevételek felhasználásában 2013 és 2016 között (millió EUR-ban)	10
9. ábra: Az árverési bevételek belföldi felhasználása 2013 és 2016 között (milliárd EUR-ban)	11
10. ábra: A 2030-as uniós éghajlat-politikai keret három javasolt jogalapja	16

1. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

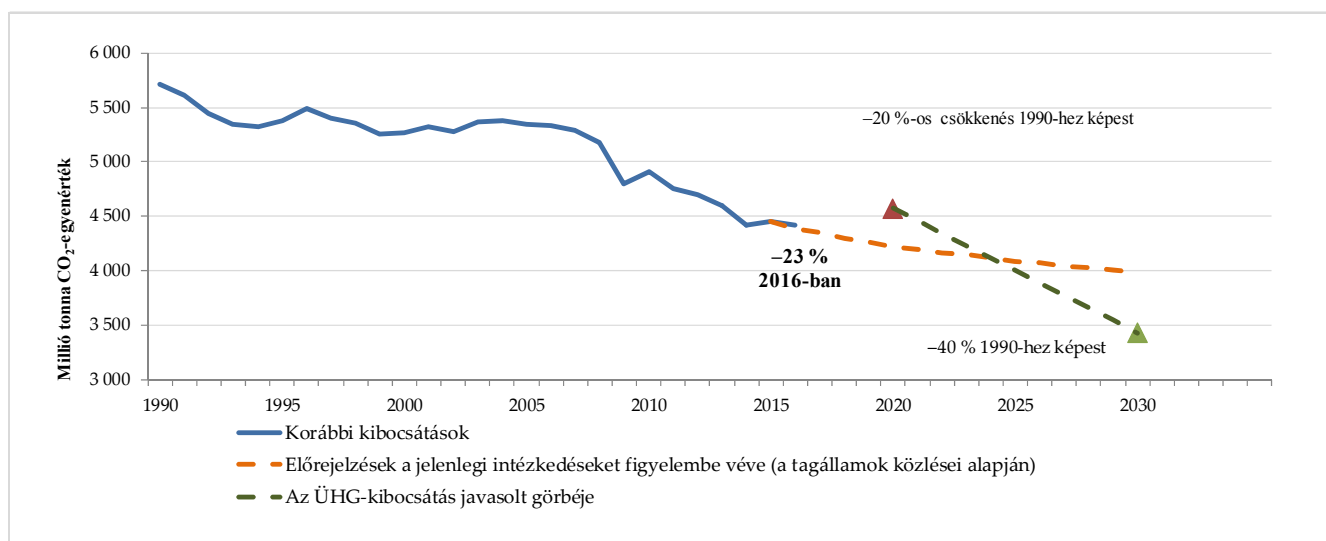
1.1. A 2030-ra kitűzött, legalább 40 %-os kibocsátáscsökkentési cél teljesítésében elért előrehaladás

Az EU és tagállamai továbbra is teljes mértékben elkötelezettek a Párizsi Megállapodás és az éghajlatváltozással kapcsolatos fellépés iránt, amely nemcsak tudományosan bizonyított szükségyszerűség, hanem gazdasági lehetőség is egyben. Az EU és 28 tagállama letétbe helyezte megerősítő okiratát, és teljesíteni fogja azon kötelezettségvállalását, hogy a belföldi kibocsátásokat az 1990 és 2030 közötti időszakban legalább 40 %-kal csökkenti.

A 2016-os előzetes adatok alapján 2016-ban az EU üvegházhatásúgáz-kibocsátása már 23 %-kal volt alacsonyabb az 1990-es szintnél, nem számítva a földhasználat, földhasználat-megváltoztatás és erdőgazdálkodás (LULUCF) hatásait, beleszámítva viszont a nemzetközi légi közlekedésből eredő kibocsátásokat (lásd: 1. ábra).

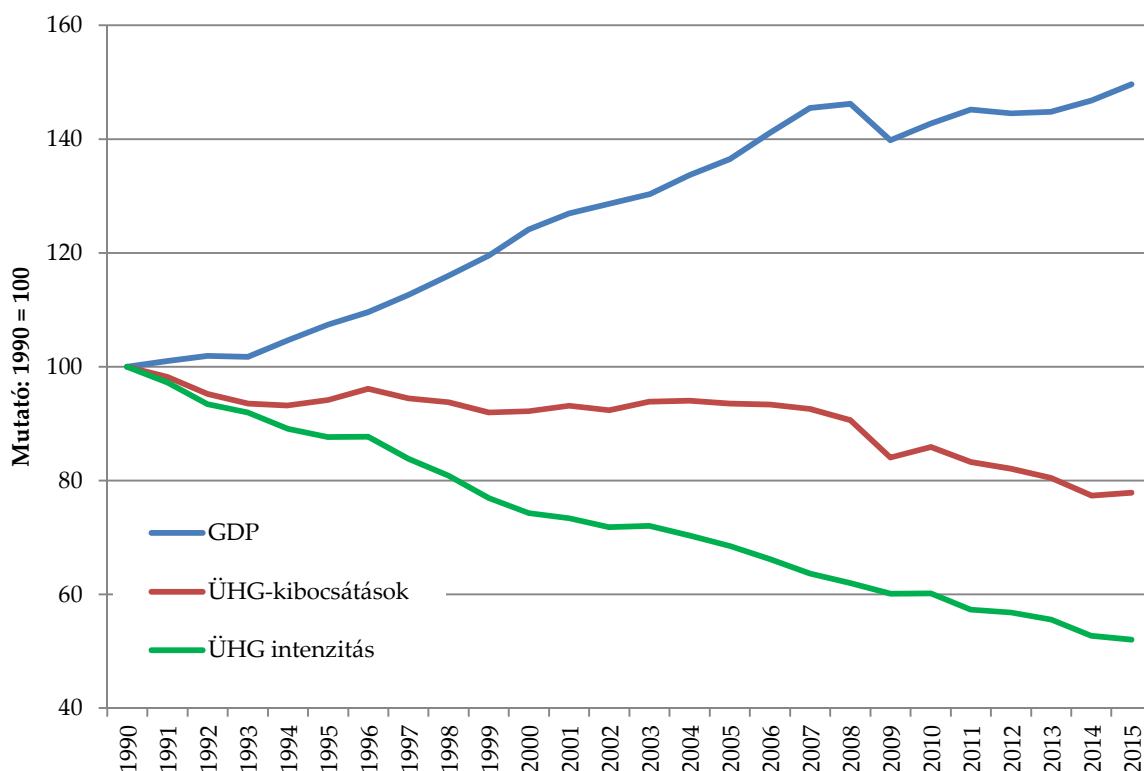
A jelenlegi intézkedéseken alapuló legfrissebb tagállami előrejelzések alapján a 2020-ra kitűzött 20 %-os cél teljesülni fog. 2030-ra a kibocsátási szint várhatóan 30 %-kal lesz alacsonyabb az 1990-es szintnél, amennyiben nem kerülnek bevezetésre újabb szakpolitikai intézkedések. Az EU ezért tárgyalásokat folytat új jogi szabályozás bevezetéséről annak érdekében, hogy teljesíteni tudja az 1990 és 2030 közötti időszakra vonatkozó, legalább 40 %-os kibocsátáscsökkentési kötelezettségvállalását (lásd a 3. szakaszt).

1. ábra: Előrehaladás a 2020-ra és 2030-ra kitűzött európai szintű célok teljesítésében (teljes uniós ÜHG-kibocsátás)

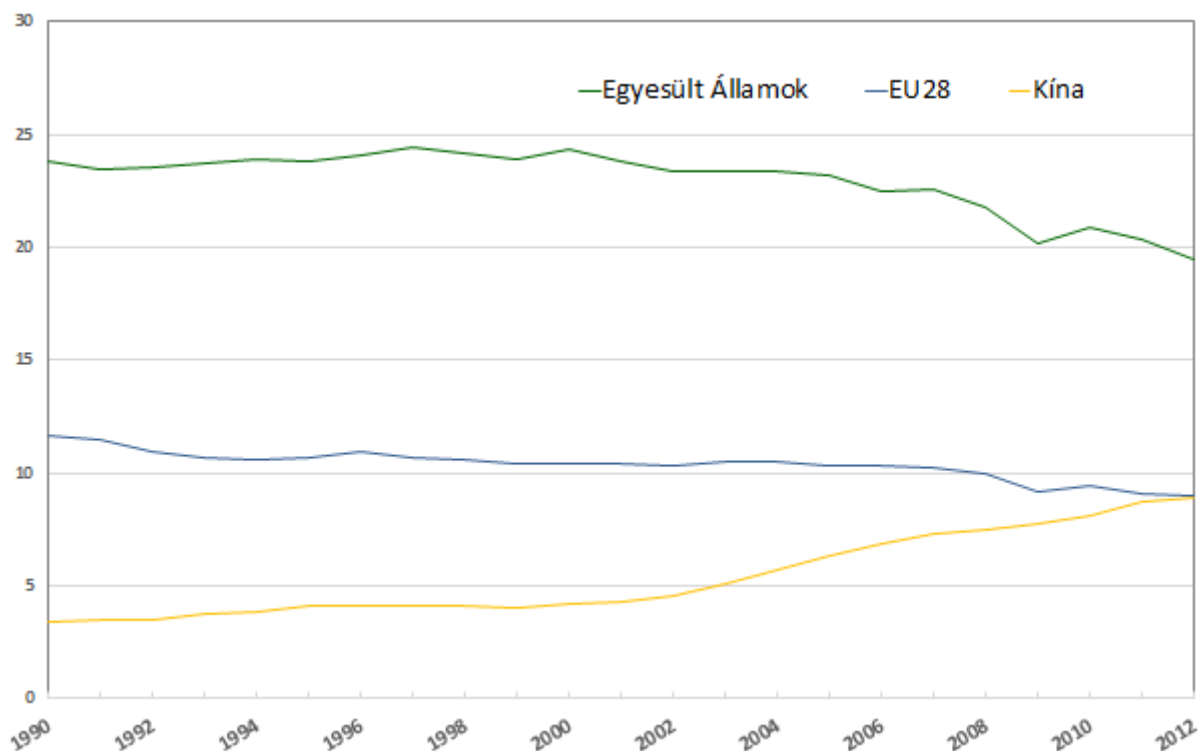
Az EU továbbra is sikeresen tudja függetleníteni a gazdasági növekedést a kibocsátástól (lásd: 2. ábra). 1990 és 2016 között az uniós GDP 53 %-kal nőtt, míg az összkibocsátás 23 %-kal csökkent. Ebben az időszakban az uniós gazdaság ÜHG-intenzitása – amelyet a kibocsátás és a GDP arányaként határoznak meg – a felére csökkent.

2. ábra: A reál GDP, az ÜHG-kibocsátások és az ÜHG-kibocsátás intenzitásának változása az EU-ban, 1990–2016

Az éghajlat-politikák utólagos értékelése alapján a gazdaság alacsonyabb kibocsátásintenzitása főleg az innovációnak köszönhető. Az innováció nemcsak a karbonszegény technológiák – például a megújuló energiaforrások – használatát jelenti, hanem a termelékenység növelését is, többek között hatékonyabb erőművek és gépkocsik révén. A gazdasági ágazatok közötti – például az ipartól a szolgáltatások felé történő – viszonylagos súlyeltolódásnak uniószerre csak marginális hatása volt.

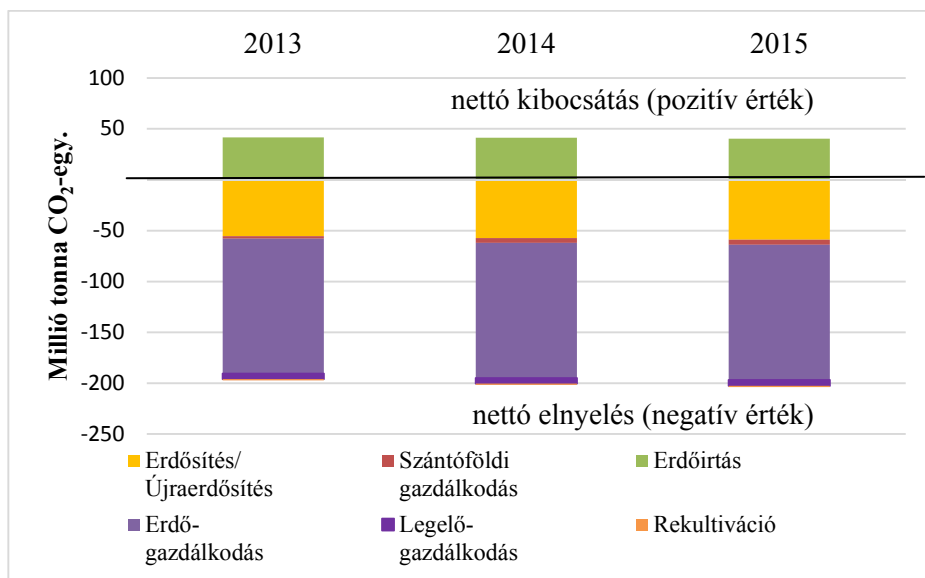
3. ábra: A legnagyobb gazdaságok egy főre jutó kibocsátásának alakulása, 1990–2012

Becslések szerint a globális ÜHG-kibocsátásból az EU-ra eső rész az 1990-es 17,3 %-ról 2012-re 9,9 %-ra csökkent. Önmagában az EU szén-dioxid-kibocsátása 1990 és 2015 között 19,7 %-ról 9,6 %-ra esett vissza. Ha összehasonlítjuk a három legnagyobb gazdaságban a három legfontosabb ÜHG-gáz (CO₂, CH₄ és N₂O) egy főre jutó kibocsátását, azt látjuk, hogy az EU és Kína egy főre jutó kibocsátása jóval kisebb, mint az Egyesült Államoké (lásd: 3. ábra).

2015-ben az EU-ban a LULUCF-ágazat a beszámolók szerint 305 millió tonna CO₂-egyenérték elnyelését biztosította (a szántóföldeket és a gyepterületeket is beleértve). Az elnyelésért elszámolt jóváírás – ami a bejelentett érték és a referenciaérték különbsége – 2013 és 2015 között 115-ről 122 millió tonna CO₂-egyenértékre nőtt. A jóváírás legnagyobb része az erdőgazdálkodásnak köszönhető (lásd: 4. ábra). Az EU-nak tehát jó esélye van arra, hogy továbbra se legyen negatív egyenlege a LULUCF-ágazattal kapcsolatban, és nagyon valószínű, hogy teljesíteni tudja a Kiotói Jegyzőkönyv keretében vállalt kötelezettségét.

4. ábra: A LULUCF-ágazatból származó, elszámolt kibocsátások és elnyelések tevékenységek szerint, 2013–2015

1.2. A 2020-ra szóló célkitűzések teljesítése terén tett előrehaladás

A jelenlegi intézkedésekből kiinduló tagállami előrejelzések szerint a kibocsátások szintje 2020-ra várhatóan 26 %-kal alacsonyabb lesz, mint 1990-ben. Az EU tehát továbbra is jó úton halad afelé, hogy 2020-ra teljesítse a belföldi kibocsátásokra vonatkozó 20 %-os csökkentési célt, és ezáltal a Kiotói Jegyzőkönyv második kötelezettségvállalási időszakára vonatkozóan vállalt kötelezettségeit.

2005 és 2016 között az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének (ETS) hatálya alá tartozó, helyhez kötött létesítményekből – pl. erőművekből vagy finomítókból – származó kibocsátások szintje 26 %-kal csökkent. Ez jelentősen több, mint a 2020-ra teljesítendő célként megjelölt 23 %. 2016-ban ezek a kibocsátások adták az EU ÜHG-összkibocsátásának körülbelül 40 %-át. Az összes uniós kibocsátás 2015 és 2016 között 0,7 %-kal csökkent, míg a teljes GDP 1,9 %-kal nőtt, ami megerősíti, hogy a kibocsátások és a GDP függetlenednek egymástól.

Az EU ETS hatálya alá tartozó helyhez kötött létesítmények ÜHG-kibocsátása az előzetes adatok szerint 2015-höz képest 2,9 %-kal csökkent. Ez az EU ETS 3. szakaszának kezdete óta csökkenő kibocsátási tendenciát jelez. Sőt, a 2009 óta felgyűlt kibocsátási egység-többség jelentősen csökkent, körülbelül 1,69 milliárdra, mivel kevesebb egység került árverésre. A többlet 2013 óta nem volt ilyen alacsony.

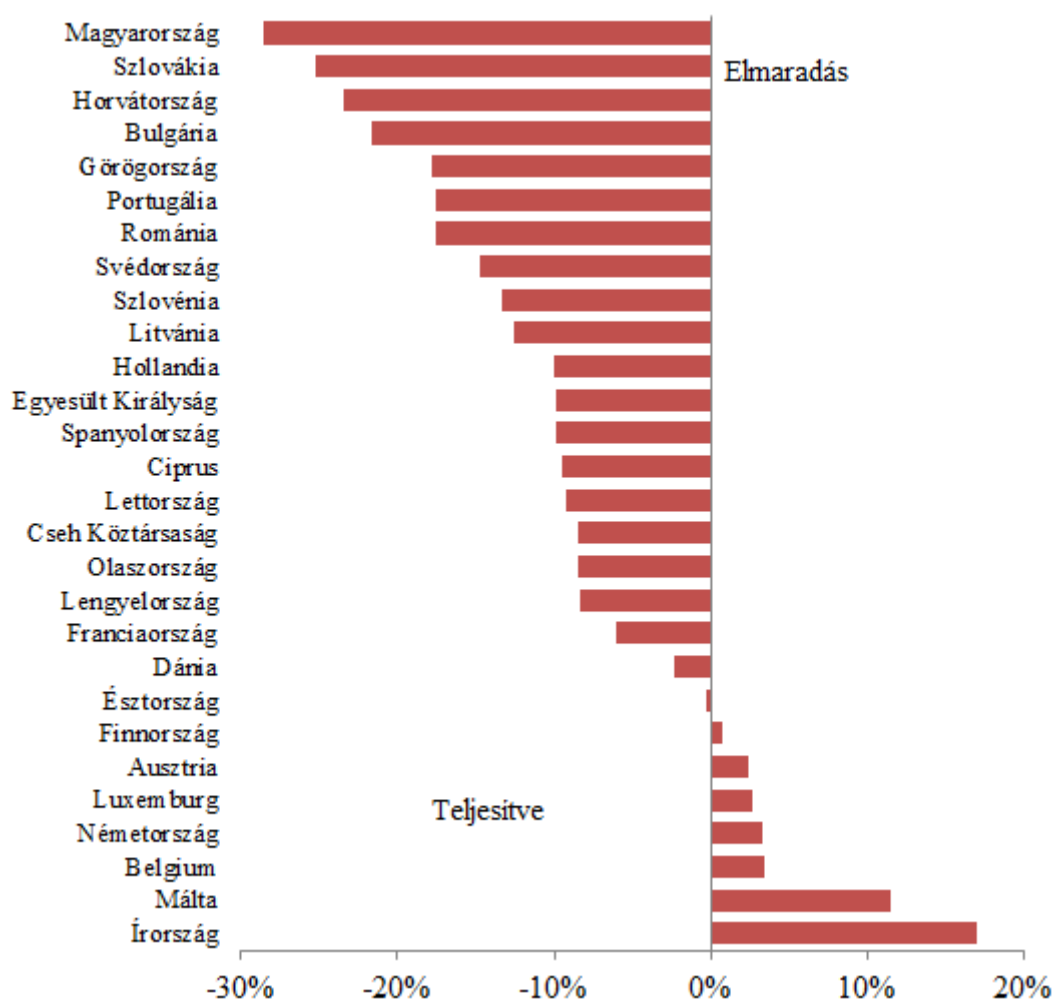
Az EU ETS hatálya alá nem tartozó kibocsátások 2016-ban 11 %-kal voltak alacsonyabbak, mint 2005-ben, meghaladva a 2020-ra meghatározott 10 %-os csökkentési célt. 2016-ban azonban 0,9 %-kal növekedtek, és már második éve növekedést mutattak. Ez legalább részben indokolható az alacsonyabb olajárakkal és a 2015-ös és a 2016-os időjárási körülmények miatt megnövekedett fűtésigénnyel. Az erőfeszítés-megosztási határozat (ESD) alapján a tagállamoknak az ETS hatálya alá nem tartozó ágazatokban – beleértve az épületeket, a közlekedést, a hulladékkezelést és a mezőgazdaságot – kötelező éves ÜHG-kibocsátási célokat kell teljesíteniük a 2013–2020-as időszakban. Máltának 2013 és 2015 között három éven keresztül nem sikerült teljesítenie az erőfeszítés-megosztási határozat szerinti vállalását, így a rugalmassági mechanizmust vette igénybe ahhoz, hogy megfeleljen a jogi kötelezettségeinek. A 2016-ra vonatkozó előzetes becslések alapján Málta, Belgium, Finnország és Írország valószínűleg nem tudja teljesíteni az ETS-en kívüli ágazatokra megállapított célszámokat.

A már bevezetett szakpolitikai intézkedésekből kiinduló tagállami előrejelzések alapján a legtöbb tagállam várhatóan teljesíteni fogja a 2020-ra meghatározott célszámokat (lásd: 5. ábra). Csak néhányuknak kell további intézkedéseket hoznia vagy igénybe vennie olyan rugalmassági eszközöket, mint például kvótavásárlás a túlteljesítő tagállamoktól, vagy az időszak első éveiből származó saját többlet felhasználása.

Néhány tagállam különleges helyzetben van 2020-at illetően.

- Írországban a kibocsátások 2015 és 2020 között várhatóan 6 százalékponttal nőnek, és az éves ESD-kvóták felett maradnak, mivel a közlekedésből származó kibocsátás várhatóan 12 %-kal növekedni fog. 2017 júniusában a gazdaságpolitikák uniós szintű összehangolásának éves ciklusa (az európai szemeszter) részeként javasolták, hogy Írország eszközöljön további beruházásokat a tömegközlekedés terén.
- Málta kibocsátásai várhatóan továbbra is meghaladják az éves ESD-kvótákat. A fluorozott szénhidrogének és a közlekedési ágazat kibocsátásai növekedtek.

5. ábra: Az ETS hatályán kívüli kibocsátások 2020-ra előrejelzett szintje és a 2020-as célok közötti relatív eltérés (a 2005-ös kibocsátások %-ában kifejezve)

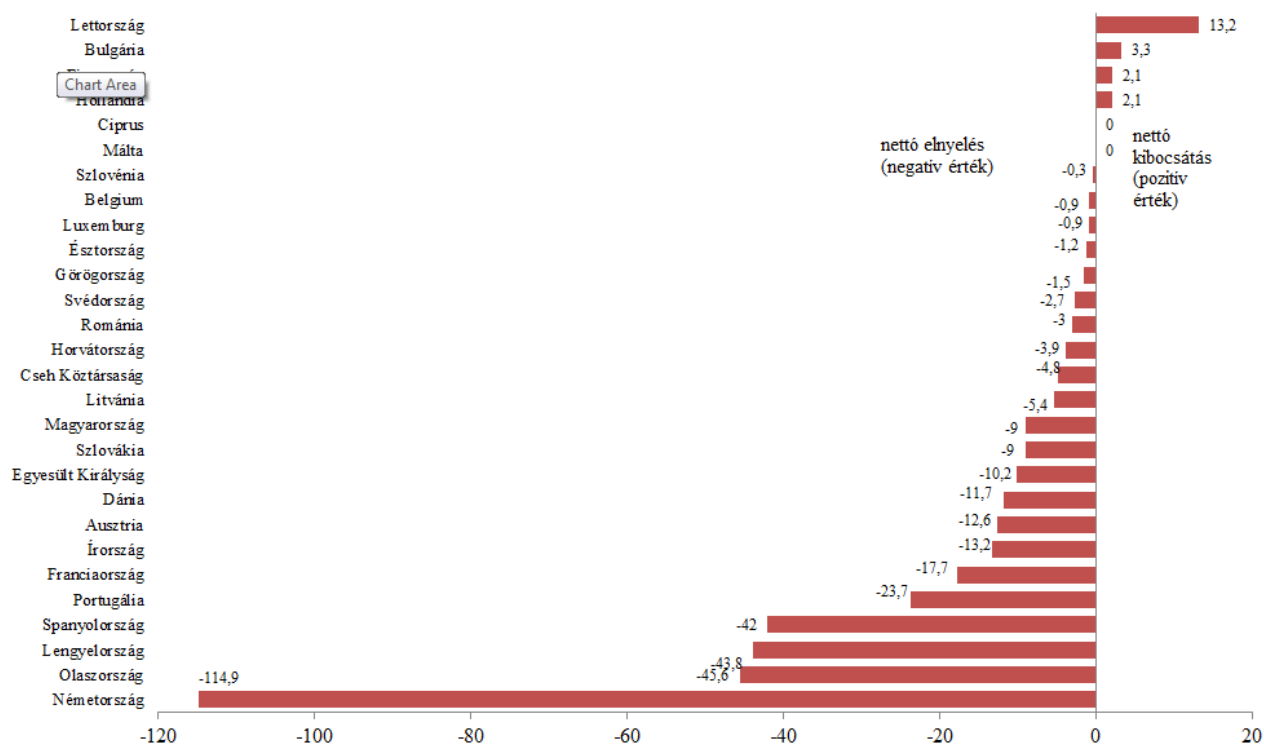
- Belgium várhatóan 3,5 százalékponttal fog elmaradni a 2020-as cél teljesítésétől. Az európai szemeszterben javasoltaknak megfelelően javítani kell a közkiadások összetételét annak

érdekében, hogy több lehetőség nyíljon az infrastrukturális beruházásokra, többek között a közlekedési infrastruktúra terén. A vállalati autókra vonatkozó adókedvezmény fenntartása hozzájárul a szennyezéshez, a forgalmi torlódáshoz és az ÜHG-kibocsátáshoz.

- A legfrissebb nemzeti előrejelzések szerint Németország várhatóan 3,3 százalékponttal fog elmaradni a 2020-ra megállapított céltól. Az előzetes adatok alapján 2016-ban Németország ETS-en kívüli kibocsátásai csak kicsivel voltak alatta a célszámnak.
- Ausztria és Luxemburg várhatóan kevesebb mint 3 százalékponttal marad el a 2020-as céltól.
- Finnország – a saját előrejelzése szerint – kevesebb mint 1 százalékponttal elmaradhat a 2020-as kibocsátási cél teljesítésétől. Az előzetes adatok szerint azonban 2016-ban az ETS-en kívüli kibocsátásai már 3 százalékponttal meghaladták az arra az évre meghatározott kvótát.

Ami a LULUCF-t illeti, a Kiotói Jegyzőkönyv szerint a legtöbb tagállam a 2013-tól 2015-ig tartó időszakra vonatkozóan kumulatív elszámolt nettó elnyeléssel rendelkezik. Csak Lettországnak, Bulgáriának, Finnországnak és Hollandiának van átmeneti nettó kibocsátása. Megjegyzendő, hogy a LULUCF-elszámolások a 2013 és 2020 közötti időszakban halmozódnak, ezért teljes körű elszámolási eredményeket egyelőre nem lehet meghatározni, csupán ideiglenes eredményekről beszélhetünk. A fentebb említetteknek megfelelően azonban uniós szinten egyelőre nem áll fenn jelentős meg nem felelési kockázat.

6. ábra: Ideiglenes elszámolt kumulatív nettó LULUCF-kibocsátások és -elnyelések tagállamonként (2013–2015)

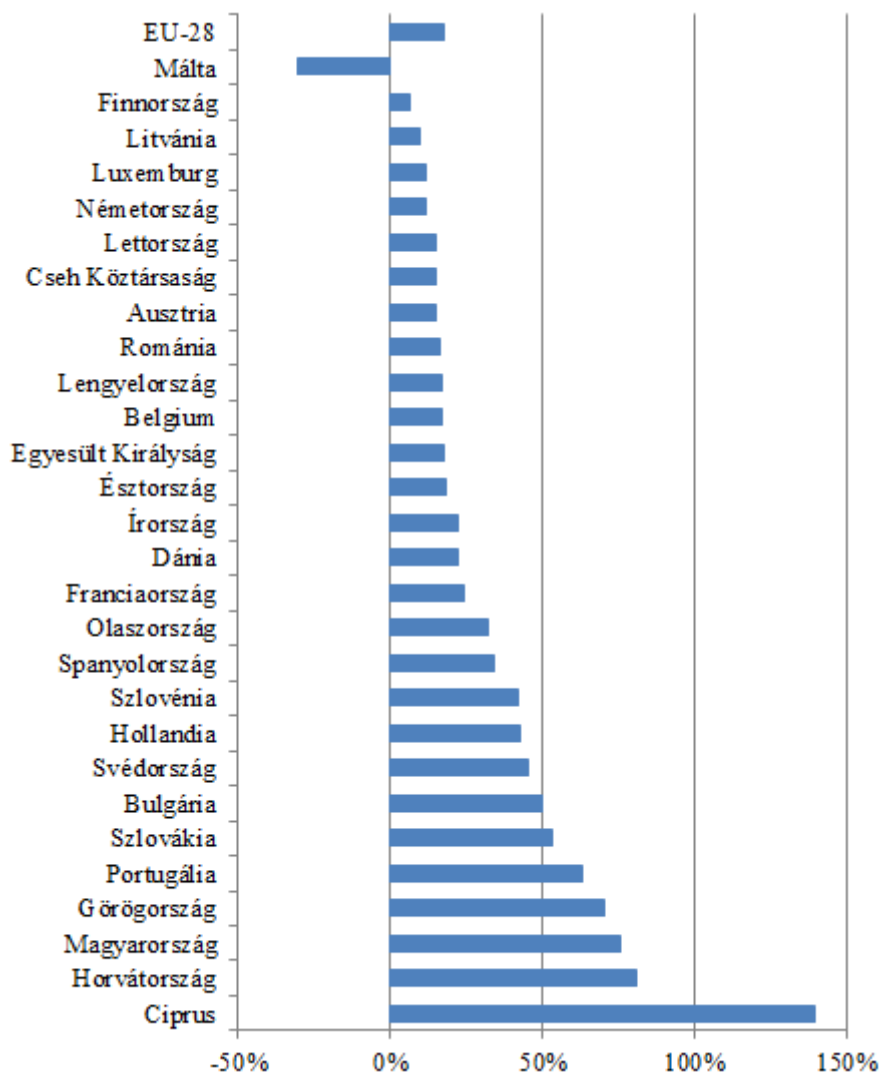

1.3. Az erőfeszítés-megosztási határozatban előírtak tagállamok általi teljesítése

Mind a 28 tagállam teljesítette az erőfeszítés-megosztási határozatban foglalt kötelezettségeket a 2013 és 2015 közötti időszakra vonatkozóan. Málta kibocsátása ugyan meghaladta az éves kibocsátási jogosultságát, a többletkibocsátást azonban Bulgáriától vásárolt egységekkel ellentételezte. Svédország kibocsátása kevesebb volt a kibocsátási jogosultságánál, és a megmaradt egységeit törölte, hogy ezzel

növelje a rendszer környezeti integritását. Mindeztidáig nem kerültek felhasználásra a tiszta fejlesztési mechanizmusból vagy az együttes végrehajtásból származó nemzetközi jóváírások az erőfeszítés-megosztási határozat szerinti kötelezettségek teljesítése céljából. Az éves kibocsátásjogosultsági egységeknek a 2013 és 2015 közötti három évre vonatkozó, tagállamonkénti várható kumulatív többletét a 7. ábra ismerteti.

7. ábra: Az éves kibocsátásjogosultsági egységek (ÉKJE) kumulatív többlete a 2005-ös kibocsátások százalékában kifejezve, 2013–2015

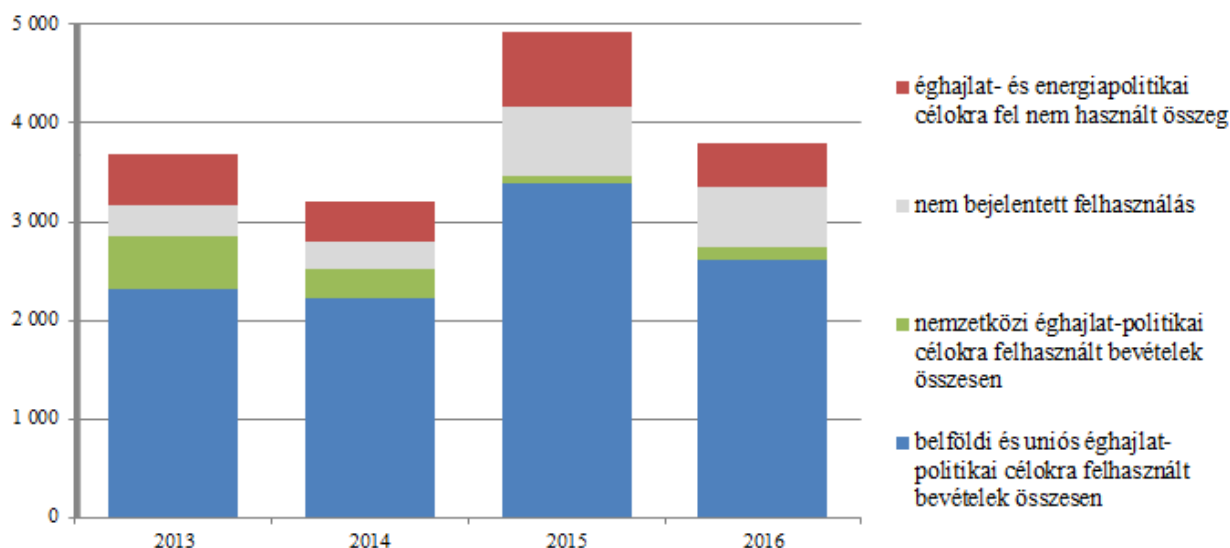

2. AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ELLENI KÜZDELEM FINANSZÍROZÁSA

2.1. Az EU ETS szerinti kibocsátási egységek árverezéséből származó bevétel

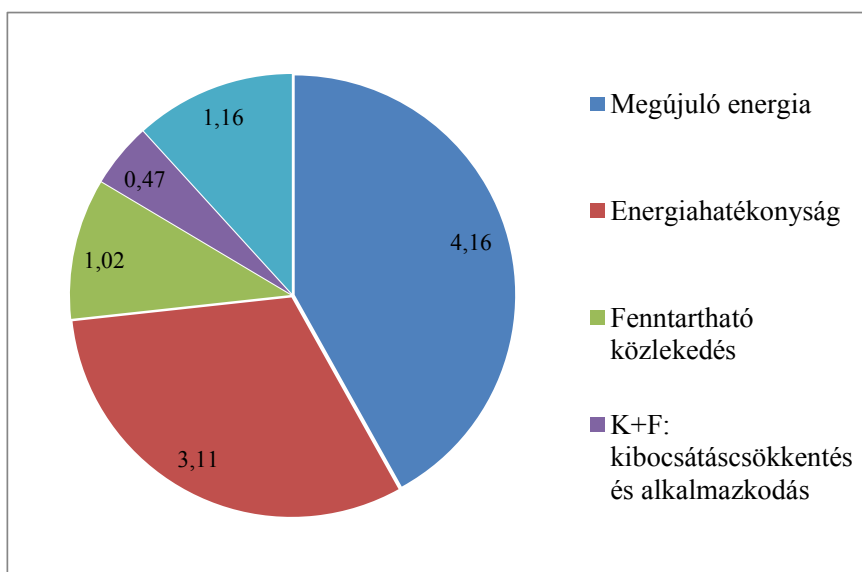
A tagállamok a 2013 és 2016 közötti időszakban majdnem 15,8 milliárd EUR bevételre tettek szert az EU ETS szerinti kibocsátási egységek elárverezéséből. Ennek körülbelül 80 %-át éghajlat- és energiapolitikai célokra használták fel vagy tervezik felhasználni. A tagállamok kijelentették, hogy a bevételek legnagyobb részét belföldön használják fel (lásd: 8. ábra).

8. ábra: Változások az ETS bevételek felhasználásában 2013 és 2016 között (millió EUR-ban)

A 9. ábra kategóriánkénti bontásban ismerteti a bevételek éghajlat- és energiapolitikai célokra való belföldi felhasználását. A legnagyobb kategória a megújuló energia, ezt követi az energiahatékonyság és a fenntartható közlekedés.

9. ábra: Az árverési bevételek belföldi felhasználása 2013 és 2016 között (milliárd EUR-ban)

Görögországban, Máltán, Portugáliában és Spanyolországban például ezeknek a bevételeknek a legnagyobb részét megújuló energiába fektetik. Ezzel szemben a Cseh Köztársaságban, Franciaországban, Magyarországon és Szlovákiában az árverésből származó bevételek legnagyobb részét energiahatékonysági projektekbe, pl. lakóépületek felújításába fektették. Cipruson az árverési bevételek 30 %-át erdőgazdálkodásra költötték, míg Olaszországban a bevételek 33 %-át az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra fordították.

A NER 300 program

A NER 300 program az egyik legnagyobb olyan program a világon, amely karbonszegény energiával kapcsolatos innovatív demonstrációs projekteket finanszíroz. 20 tagállamban harminckilenc, megújuló

energiával, illetve szén-dioxid-leválasztással és -tárolással foglalkozó innovatív demonstrációs projekt részesült 2,1 milliárd EUR finanszírozásban, amely összeg 300 millió ETS kibocsátási egység elárverezéséből származott. A projektek közül négy már működik, 16-nál pedig megszületett a végleges beruházási döntés.

A projektek körülbelül 2,2 milliárd EUR összegben további magánberuházásban részesültek. Így összesen körülbelül 4,3 milliárd EUR finanszírozás jutott a projekteknek, elősegítve a piaci elterjesztést és a költségek csökkenését. Ezek az úttörő projektek azonban kockázatosak: eddig négy olyan projekt volt, amelyhez kezdeményezőik nem tudtak elegendő finanszírozást szerezni, és ezért ezeket a projekteket le kellett állítani. 2017 elején a tagállamok úgy döntöttek, hogy ezt a fel nem használt – összesen legalább 436 millió euróra rúgó – összeget újra befektetik releváns dekarbonizációs projektekbe, két, az Európai Fejlesztési Bank által kezelt pénzügyi eszközön, a demonstrációs energiaprojekteket finanszírozó InnovFin-en és az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközön keresztül.

A svéd Blaiken szélörőműpark projekt egyike annak a négy, már működő projektnek, amely a NER 300 program keretében részesült támogatásban. A 225 MW teljesítményű szélörőműpark sarkvidéki éghajlaton működik, ezért a turbináit innovatív jégmentesítő rendszerrel szerelték fel. A NER 300 program kizárólag ennek az innovatív rendszernek az addicionális költségeit finanszírozza.

2.2. Az éghajlat-politika középpontba állítása az uniós költségvetésben

2014 és 2020 között az uniós költségvetésnek előreláthatólag legalább 20 %-át – körülbelül 200 milliárd EUR-t – fordítják az éghajlatváltozással kapcsolatos kiadásokra. A megvalósítás a következőképp történik:

- Részt vesz benne az öt európai strukturális és beruházási alap (esb-alapok), nevezetesen az Európai Regionális Fejlesztési Alap, a Kohéziós Alap, az Európai Szociális Alap, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap és az Európai Tengerügyi és Halászati Alap. Ezek az alapok kapják az uniós költségvetés 43 %-át. 28 partnerségi megállapodás és több mint 530, valamelyik alaphoz kapcsolódó program segíti elő az éghajlat-politikák finanszírozását. Az éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzések támogatási szintjének meghatározásához közös módszertan jött létre. Az éghajlat-politikai célkitűzések támogatására több mint 115 milliárd eurót fordítanak, ami az összes forrás körülbelül 25 %-a.

A korzikai MYRTE és PAGLIA ORBA telep az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásában működik. A telepek hidrogénláncon keresztül állítanak elő és tárolnak

energiát. Ehhez elektrolizáló berendezést használnak, amely az alacsony fogyasztási időszakokban vízmolekulákból hidrogént és oxigént állít elő. Ebből az energiából aztán egy üzemanyagcella villamos áramot termel a fogyasztási csúcsidőszakokban, például este, miközben a fotovoltaiikus panelek inaktívak.

- A közös agrárpolitika keretében működik az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, amelyek együttes finanszírozása az uniós költségvetés 39 %-át teszi ki. 1990 óta az EU-ban a mezőgazdaságból származó, nem széndioxid-tartalmú kibocsátások szintje 24 %-kal csökkent. Ezt a függetlenedést elősegítette a közös agrárpolitika keretében az éghajlatbarát mezőgazdaságnak nyújtott támogatás. Emellett a környezetvédelmi jogszabályok, például a nitrátokról szóló irányelv is hozzájárult a kibocsátások csökkenéséhez.

A közös agrárpolitika előírja a közvetlen kifizetésben részesülő mezőgazdasági termelők számára éghajlat- és környezetbarát gazdálkodási gyakorlatok alkalmazását. A mezőgazdasági termelőknek ezen túlmenően több jogszabályi előírásnak is meg kell felelniük az éghajlatváltozással és a környezetvédelemmel kapcsolatban. Továbbá a közös agrárpolitika vidékfejlesztési politikájában is van olyan törekvés, hogy a gazdaságok modernizációjának támogatásával – az energiafogyasztás visszafogásával, megújuló energia termelésével, az állattállománnyal és a földterülettel való hatékonyabb gazdálkodással és a bemeneti hatékonyság növelésével – csökkentsék a kibocsátásokat. A kibocsátáscsökkentést elősegíti továbbá az erdősítés, az erdőterületek védelme és a fenntartható erdőgazdálkodás céljára nyújtott támogatás is. Becslések szerint 2016-ban a közös agrárpolitika költségvetéséből 18,7 milliárd eurót szántak éghajlat-politikai intézkedésekre. Ezenkívül a vidékfejlesztési programok ösztönzik az innovációs stratégiák alkalmazását, amelyek elősegítik a kibocsátások csökkentését és a mezőgazdasági talaj szén- és szervesanyag-megkötési kapacitásának növelését.

- Az EU legfontosabb kutatás- és innovációfinanszírozási programja, a Horizont 2020 a 2014 és 2020 közötti időszakra 79 milliárd EUR összegű költségvetéssel rendelkezik. Ennek előreláthatólag 35 %-át fordítják az éghajlatváltozással kapcsolatos kutatás és innováció támogatására. Ez a támogatás célzott, a társadalmi kihívásokra fókuszáló kutatási és innovációs intézkedésekre irányul, és alulról felfelé építkező, keresletorientált finanszírozással működik.

A Horizont 2020 első három évében körülbelül 4 milliárd EUR összeget irányoztak elő az olyan társadalmi kihívások kezelésére, mint az éghajlatváltozás, a karbonszegény energia és ipari folyamatok, a tiszta közlekedés és a fenntartható bioalapú gazdaság megteremtése. Ezen túlmenően körülbelül 2 milliárd EUR-t biztosítottak alulról építkező tudományos

kezdeményezések és innovatív ötletek támogatására a program „kiváló tudomány” és „ipari vezető szerep” pillérei révén.

A Párizsi Megállapodásnak a Felek 21. Konferenciáján történő elfogadását követően újabb erőfeszítéseket és erőforrásokat szentelnek az éghajlatváltozás elleni küzdelemnek és a gazdaság dekarbonizációjának. Az új uniós kiemelt terület, az „Alacsony szén-dioxid-kibocsátású, az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenálló gazdaság kiépítése” kifejezetten a Párizsi Megállapodás végrehajtását támogatja a 2018–2020-as időszakra szóló kb. 3 milliárd eurós költségvetéssel. Az intézkedések felgyorsítják majd a tiszta energiával és közlekedéssel kapcsolatos innovációt, támogatni fogják a költséghatékony hatáscsökkentési módok és alkalmazkodási tervek kialakítását, és új tudományos ismeretekkel segítik majd a 2050-ig szóló nemzeti stratégiák kidolgozását, az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület hatodik értékelési ciklusát és az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye keretében végrehajtandó 2023-as globális értékelést.

A Horizont 2020 nyitott a világra, és a fenti projektek és tevékenységek jelentős része nemzetközi összefogással valósul majd meg, előmozdítva az éghajlatváltozás kihívásainak kezelésére irányuló globális erőfeszítéseket.

- Az Európai Stratégiai Beruházási Alap (ESBA) egy olyan kezdeményezés, amely részére az uniós költségvetésből 16 milliárd eurós garanciát, az Európai Beruházási Bank saját forrásaiból pedig 5 milliárd eurót biztosítanak. Ez az alap olyan kiemelt területeken nyújt támogatást a stratégiai beruházásokhoz, mint az infrastruktúra, az oktatás, a kutatás, a környezetvédelem és az erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás, valamint a kisvállalkozások esetében az innováció és a kockázatfinanszírozás. Az összesen 21 millió eurós garanciára építve az ESBA 2018 közepéig várhatóan 315 milliárd eurónyi beruházást mozgósít majd. Az ESBA már több, megújuló energiával kapcsolatos beruházáshoz nyújtott finanszírozást, például a közlekedésben, az iparban, illetve energiatárolási projektekhez. Az alapnak a 2018 és 2020 közötti időszakra szóló meghosszabbítása (ESBA 2.0) már folyamatban van. Ennek keretében külön figyelmet kapnak majd az uniós éghajlat-politikai célok elérését segítő innovatív, dekarbonizációs projektek. Az ESBA 2.0-hoz biztosított uniós garanciát 26 milliárd euróra növelik, amelyhez az EBB részéről 7,5 milliárdos forrás társul majd. Ebben az új konstellációban az ESBA 2.0 előreláthatólag összesen legalább fél billió EUR összegű beruházást mozgósít majd 2020 végére.
- A LIFE éghajlat-politikai alprogramja tevékenységi támogatások és pénzügyi eszközök révén járul hozzá az éghajlat-politika és a kapcsolódó jogszabályok kialakításához és végrehajtásához. 2016-ban 54,5 millió eurót ítéltek oda 29 uniós hozzáadott értékkel bíró projektnek, amelyek a hatáscsökkentést, az alkalmazkodást, az irányítást és a tájékoztatást segítik elő. A LIFE keretében két kísérleti finanszírozási eszköz is bevezetés alatt áll: az energiahatékonyságot támogató magánfinanszírozás (Private Finance for Energy Efficiency, PF4EE), amelynek célja a magánfinanszírozás növelése az energiahatékonyság fokozására szolgáló projektekben, valamint a Természetitőke-finanszírozási Eszköz (NFFCC), amely a biodiverzitást és/vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást előmozdító természeti tőkébe való beruházást támogatja. Mindeztidáig hat helyi bank (a Cseh Köztársaságban, Spanyolországban, Belgiumban, Franciaországban, Olaszországban és Portugáliában) hozott létre innovatív

hitelezési eszközöket az energiahatékonysági beruházások támogatására, főleg kkv-k számára. Az NFCC keretében egyetlen hollandiai projekt került aláírásra. A vadvilág regenerációját szolgáló Rewilding Europe Capital programnak nyújtott 6 millió eurós NFCC-hitel révén Európa-szerte több mint 30 konzervációval és regenerációval foglalkozó vállalkozás kaphat támogatást, többek között a vadvilággal kapcsolatos turisztikai vállalkozások, a fenntartható halászatot folytató üzemek és a természetes termékeket (pl. méz) előállító termelők.

A LIFE METHAmorphosis egy spanyol projekt, amely a LIFE 2014 keretében társfinanszírozásban részesül. Célja a hulladékgazdálkodás javítása, az energiaszükséglet csökkentése és jó minőségű biometán előállítása két innovatív hulladékkezelési rendszer ipari szintű demonstrációja révén. Az egyik rendszert városi hulladékkezelő telepek, a másikat agrár-ipari és egyéb szerveszemet-kezelő telepek részére hozták létre.

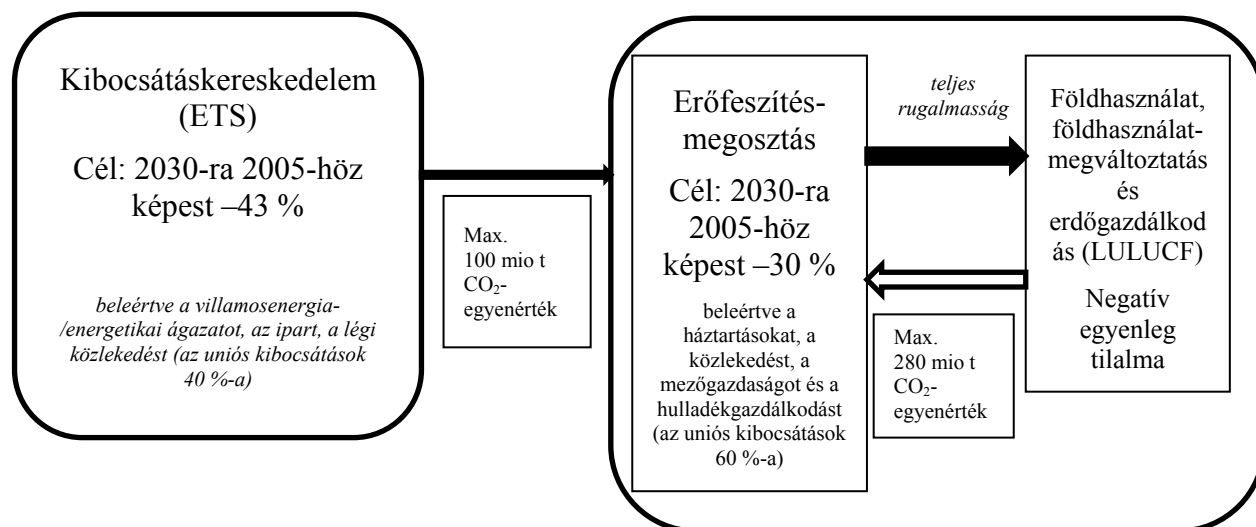

3. AZ UNIÓS KIBOCSÁTÁSOK CSÖKKENTÉSE

A Párizsi Megállapodás keretében az EU és tagállamai együttesen kötelezték magukat, hogy az 1990-es szintekhez képest 2030-ig legalább 40 %-kal csökkentsék kibocsátásaikat. A kötelezettségvállaláshoz számos, éghajlat-politikával, energiával és közlekedéssel kapcsolatos jogszabályjavaslat kapcsolódik. A javaslatokról jelenleg tárgyalások folynak az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal. Az alábbi 10. ábra azt szemlélteti, hogyan kapcsolódik össze a 2030-ra javasolt uniós éghajlat-politikai keret három fő pillére, amely az összes ÜHG-kibocsátásra kiterjed. A javaslat szerint a végrehajtást az EU energiauniójának irányítása révén szorosan ellenőrzik. A köz- és magánszférába tartozó tagállami érdekelt felek is segítséget kapnak a 2030-ra szóló átfogó ÜHG-kibocsátási célszámok teljesítéséhez, az alábbiak révén:

- i. finanszírozás nyújtása az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez (lásd az előző szakaszt), nem érintve a következő többéves pénzügyi keretben az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozására elkülönített pénzügyi előirányzatokat, valamint
- ii. új uniós szintű jogszabályok elfogadása, elsősorban az energiahatékonysággal, a megújuló energiával, a személygépkocsik, teherautók és nehézgépjárművek kibocsátási előírásaival, a szén-dioxid-leválasztással és -tárolással, valamint a fluortartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatban.

10. ábra: A 2030-as uniós éghajlat-politikai keret három javasolt jogalapja

3.1. Az EU ETS felülvizsgálata – 4. szakasz (2021–2030)

Az EU ETS-nek a 4. szakaszra vonatkozó felülvizsgálatáról szóló, 2015. júliusi bizottsági jogalkotási javaslat célja az, hogy az erőművekből és az iparból származó kibocsátásokat 2030-ra a 2005-ös szintekhez képest 43 %-kal csökkentse. Az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal már folynak a háromoldalú egyeztetések, és ezek az intézmények 2017 februárjában állásfoglalást fogadtak el az irányelv felülvizsgálatával kapcsolatban.

A javaslat a jelenlegi 1,74 %-ról 2,2 %-ra növelné a kibocsátási egységek éves csökkentési ütemét, biztosítandó a kibocsátáscsökkentést és ezáltal az ennek alapjául szolgáló környezetvédelmi célkitűzés teljesítését. A Parlament és a Tanács egyaránt azt javasolja az álláspontjában, hogy az EU ETS-t még jobban meg kell erősíteni oly módon, hogy 2019-től átmenetileg kétszeresére növelik a piaci stabilizációs tartalékba helyezett kibocsátási egységek mennyiségét. E változtatás révén a piaci stabilizációs tartalék gyorsabban tudja majd csökkenteni a jelenlegi piaci túlkínálatot.

Mivel az európai vezetők megállapodtak arról, hogy az ingyenes kiosztás 2021 után is fennmarad, a vonatkozó szabályok frissítéséhez szükséges változtatásokra vonatkozóan is született javaslat. Ez a javaslat a technológiai fejlődéshez igazodva frissíti a viszonyítási értékeket, amennyiben szükséges, továbbá kritériumokat határoz meg a CO₂-kibocsátás-áthelyezési lista jövőbeli összetételére vonatkozóan, és eljárásokat határoz meg a termelésben bekövetkezett változásokhoz való igazodásra.

A javaslatban több dekarbonizációs finanszírozási mechanizmus is szerepel, többek között egy innovációs alap (amelynek feladata az innovatív megújuló energiával és az ipari dekarbonizációs innovációval, továbbá a CO₂-kibocsátás-áthelyezéssel, -felhasználással és tárolással kapcsolatos demonstrációs projektek támogatása), valamint egy modernizációs alap (amelynek célja az alacsonyabb GDP-vel rendelkező uniós tagállamok energiaszektorának modernizációja).

3.2. Az erőfeszítés-megosztásról és a földhasználatról szóló, a 2021 és 2030 közötti időszakra vonatkozó rendeletjavaslatok

2016 júliusában két javaslat került benyújtásra, amelyek meghatározzák, hogy a tagállamoknak pontosan hogyan kellene megvalósítaniuk azon kötelezettségvállalásukat, hogy az ETS hatálya alá nem

tartozó kibocsátásaikat 2030-ra 2005-höz képest 30 %-kal csökkentsék. Az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal már folynak a háromoldalú egyeztetések, és az említett intézmények 2017 júniusa és októbere között állásfoglalást fogadtak el a két javaslatról.

Először, az ETS-en és a LULUCF-en kívüli ágazatokat illetően minden tagállam számára kötelező éves ÜHG-kibocsátási korlátot kellene meghatározni a 2021–2030-as időszakra. A tagállamok megállapodtak abban, hogy a méltányosság, a szolidaritás, a költséghatékonyság és a környezeti integritás érdekében az erőfeszítéseket megosztják egymás között. A javaslat tehát elismeri, hogy az egyes tagállamok eltérő kapacitással rendelkeznek a fellépéseket illetően, és ezért 2030-ra eltérő célszámokat határoz meg számukra, elsősorban a 2013-as egy főre jutó GDP alapján. A javasolt 2030-as csökkentési célszámok 0 %-tól 40 %-ig terjednek a 2005-ös szintekhez viszonyítva. Két új, korlátozott körű rugalmas megoldás kerül bevezetésre: a jogosult tagállamok számára az EU ETS szerinti kibocsátási egységek használatának engedélyezése, illetve az összes tagállam számára annak engedélyezése, hogy a földhasználati ágazatokban nagyobb erőfeszítéseket tegyenek a kötelező erőfeszítés-megosztási célszámok egy részének teljesítése érdekében.

Másodszor, a tagállamok a „negatív egyenleg tilalmának elve” alapján kötelesek lennének egyensúlyba hozni a földhasználatból, földhasználat-változásból és erdőgazdálkodásból származó ÜHG-kibocsátásukat és -elnyelésüket. A javaslatban szerepel, hogy a földhasználatból származó ÜHG-kibocsátást teljes mértékben ellentételezni kell ugyanannyi CO₂-nak a légkörből való kivonásával, a földhasználati ágazatban vagy az erőfeszítés-megosztási ágazatokban hozott intézkedésekkel. Például ha egy tagállam erdőket vág ki, akkor az ebből származó kibocsátást új erdő telepítésével, a meglévő erdők, szántók és gyepterületek fenntarthatóbb kezelésével vagy az erőfeszítés-megosztási ágazatokban történő kibocsátások további csökkentésével kell ellentételeznie. Emellett a tagállamoknak lehetőségük lenne a LULUCF-egységekkel való kereskedésre is. Amennyiben bevezetik ezt az elszámolási rendszert, az nagy segítséget fog nyújtani a tagállamoknak abban, hogy a mezőgazdasági termelőket és az erdőgazdaságokat éghajlatbarátabb mezőgazdasági és erdőgazdálkodási gyakorlatokra ösztönözzék.

3.3. Az alacsony kibocsátású mobilitás stratégiája

Az EU mobilitási ágazata nagyon fontos munkaadó és az uniós gazdaság globális versenyképességének alapvető tényezője. A karbonszegény gazdaságra való átálláshoz korszerű mobilitási rendszerre van szükség. Ezt olyan intézkedésekkel lehet elérni, mint a tiszta technológiák kifejlesztése jobb kibocsátási előírások révén és karbonszegény üzemanyagok használata. 2016 júliusában a Bizottság elfogadta az alacsony kibocsátású mobilitásra vonatkozó uniós stratégiát, amely három pilléren nyugszik: a közlekedési rendszer nagyobb hatékonysága, alacsony kibocsátású alternatív energiaforrások a közlekedési ágazat számára, valamint alacsony kibocsátású és kibocsátásmentes járművek.

A Bizottság kooperatív, összekapcsolt és automatizált járművek bevezetésén dolgozik, amelyekkel csökkenthető a kibocsátás és a forgalmi torlódás. A Bizottság továbbá kiigazításokat javasol a közúthasználati díjakra, az elektronikus díjfizetésre és a kombinált közlekedésre vonatkozó keretszabályozásokban.

Ami a tiszta technológiákat illeti, az uniószerthe alkalmazott CO₂-kibocsátási előírások innovációra és hatékonyságra ösztönöznek. A Bizottság a személyautókra és a teherautókra vonatkozóan új előírásokat javasol a 2020 utáni időszakra. Javasolja továbbá egy olyan nyomonkövetési és jelentéstételi rendszer bevezetését a nehézgépjárművek kibocsátásainak vonatkozásában, amely lehetővé tenné, hogy 2018-ban erre a járműtípusra is előírásokat vezessenek be. A tiszta járművekre irányuló közbeszerzések

javasolt felülvizsgálata következképpen piacot teremtene az innovatív és alacsony kibocsátású termékek számára.

A karbonszegény és megújuló üzemanyagok használatát illetően a Bizottság 2016 novemberében javasolta a megújuló energiára vonatkozó irányelv átdolgozását a fejlett bioüzemanyagokra vonatkozó rész beillesztésével, amely az egész EU-ban érvényes kötelezettségeket határozná meg a közlekedési üzemanyagok előállítói számára. Az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelvnek (lásd a 3.4. szakaszt) és a villamosenergia-piac működésének javasolt felülvizsgálata egyfelől hozzá fog járulni ahhoz, hogy az épületekben legyenek elektromos töltőállomások, és a célnak megfelelő energiahálózat/rendszer álljon rendelkezésre, másfelől pedig elő fogja segíteni a nulla kibocsátású mobilitásba való átmenetet. Az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájáról szóló irányelv szilárd keretet biztosít ahhoz, hogy az alternatív energiával kapcsolatban megfelelő infrastruktúra, egységes előírások és fogyasztói tájékoztatás álljon rendelkezésre. A Bizottság a közeljövőben cselekvési tervet ad ki az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájára vonatkozóan, amely az infrastrukturális szolgáltatások irányításának, finanszírozásának és interoperabilitásának kérdéseivel foglalkozik.

3.4. Energiahatékonyság

A Bizottság javaslatot nyújtott be az energiahatékonysági irányelv felülvizsgálatára vonatkozóan, amely 2030-ra 30 %-os kötelező uniós célt határozná meg. Az energiahatékonysági irányelv emellett 2030-ig meghosszabbítja az energiamegtakarítási követelményeket és egyszerűsíti az ezen energiamegtakarítások kiszámítására vonatkozó szabályokat.

Az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv felülvizsgálatára vonatkozó javaslat támogatja az intelligens technológiák épületekben való használatát, és kiemelt intézkedéseket határoz meg az energiahatékonyságba és a megújuló energiába való beruházások további előmozdítására.

3.5. Megújuló energia

A megújuló energiáról szóló irányelv javasolt átdolgozásában előírtak szerint 2030-ra az EU bruttó végleges energiafelhasználásának legalább 27 %-a megújuló energiaforrásokból kell, hogy származzon. Ez a kötelező erejű cél összhangban van az Európai Tanács 2014 októberében elfogadott következtetéseivel. Az átdolgozott irányelv továbbá innovációbarát szabályozási környezetet hoz létre és előmozdítja a hosszú távú beruházásokat.

3.6. Irányítás

Az Európai Bizottság 2016 novemberében rendeletjavaslatot nyújtott be az energiaunió irányítására vonatkozóan. Ez a rendeletjavaslat előírná a tagállamok számára, hogy 10 évre szóló integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveket dolgozzanak ki, a 2021 és 2030 közötti időszakkal kezdve. A tervekben ismertetnék a nemzeti energia- és éghajlat-politikai célkitűzéseket, valamint azt, hogy hogyan járulnak hozzá az energiaunió céljainak – többek között az EU közös energiahatékonysági és megújuló energiával kapcsolatos célszámainak – eléréséhez. A terveket össze kellene hangolni a 10 évente benyújtott, 50 éves kitekintéssel rendelkező hosszú távú kibocsátáscsökkentési stratégiákkal is.

A javaslat meghatározza a tervek kidolgozásának, véglegesítésének és frissítésének ütemezését, amelyet szorosan összehangol a Párizsi Megállapodásban meghatározott ötéves felülvizsgálati ciklussal. A tervek információval segítenék az EU és a tagállamok részvételét a 2018-as elősegítő párbeszédben és a 2023-as globális értékelésben, amelyekre a későbbiekben ötévente kerülne sor.

A javaslat ezen túlmenően integrált nyomonkövetési és jelentéstételi szabályokat határoz meg a tervek megvalósításában elért előrehaladásra vonatkozóan. Az energiahatékonysági és megújuló energiával kapcsolatos uniós célok elérésében jelentkező esetleges hiányosságok orvoslására specifikus mechanizmusokat hoz létre. Ezenkívül átlátható, pontos, átfogó, teljes és következetes nyomonkövetési mechanizmust határoz meg az ÜHG-kibocsátásokra vonatkozóan annak érdekében, hogy az EU teljesíteni tudja a Párizsi Megállapodásban előírt jelentéstételi kötelezettségeit.

A tagállamok már megkezdték nemzeti terveik kidolgozását, és több mint kétharmaduk az ehhez szükséges politikai mechanizmusokat is létrehozta. A tagállamok több mint fele nyilvános konzultációt is indított a nemzeti tervekkel kapcsolatban. Körülbelül a tagállamok fele már rendelkezik hosszú távú, legalább 2030-ig szóló éghajlat-politikai stratégiával. A tagállamok több mint egyharmada jelezte a Bizottságnak, hogy megkezdte a nemzeti energia- és éghajlat-politikai terv előkészítéséhez szükséges elemzési alap és regionális együttműködés kialakítását.

3.7. Az uniós hajózásra vonatkozó nyomonkövetési, jelentéstételi és ellenőrzési rendszer

Az EU támogatja a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) keretében a nemzetközi hajózásból származó kibocsátások globális csökkentéséről folytatott tárgyalásokat (lásd az 5.3. szakaszt). Az Európai Gazdasági Térségben található kikötők tekintetében már módosította is a hajózásból eredő kibocsátásokra vonatkozó uniós nyomonkövetési, jelentéstételi és ellenőrzési szabályokat. Ennek eredményeképp az 5 000 bruttó tonna feletti befogadóképességű hajókat üzemeltető társaságok 2017 augusztusában benyújtották a nyomonkövetési eljárásaikat bemutató terveket. A nyomonkövetési és jelentéstételi eljárásokat 2018. január 1-jétől kell alkalmazni a hajózási tevékenységekre. Jelenleg is zajlik annak felmérése, hogy az uniós nyomonkövetési, jelentéstételi és ellenőrzési rendszert összehangolják-e az IMO-nak a hajók üzemanyag-fogyasztására vonatkozó adatgyűjtési rendszerével. A felmérést követően 2018-ban további javaslatok születhetnek az uniós nyomonkövetési, jelentéstételi és ellenőrzési eljárásokra vonatkozó jogszabályok módosítására.

3.8. Űrstratégia

A világ legnagyobb földmegfigyelési programja, a Kopernikusz program szolgáltatásait már most is igénybe lehet venni a földterület-kategóriák és a földhasználati változások nyomon követésére, a jövőben pedig fel lehet használni a LULUCF-javaslat célkitűzéseinek teljesítésében (lásd a 3.2. szakaszt), az erdőirtás és mindennemű földhasználat-változás globális szintű nyomon követésére.

Továbbá a Bizottság az űrstratégiájával összhangban teszteli egy, a globális emberi eredetű CO₂-kibocsátás nyomon követésére és ellenőrzésére szolgáló támogató kapacitás megvalósíthatóságát; ez a kapacitás független, megfigyelésekből származó légköri adatokra támaszkodna, és a jövőben kiegészíthetné a nemzeti nyilvántartási rendszereket, növelve azok megbízhatóságát és pontosságát.

3.9. Szén-dioxid-leválasztás és -tárolás

Az Európai Unió fokozza a szén-dioxid-leválasztásra és -tárolásra, valamint annak gazdasági életképességére irányuló kutatások intenzitását. Több ország is – Hollandia, az Egyesült Királyság és Franciaország – vizsgálja annak lehetőségét, hogy az energia- és karbonintenzív iparágakban olyan klasztereket hozzon létre, amelyek szén-dioxid-leválasztást végeznének, majd biztosítanák a szén-dioxid biztonságos geológiai tárolását vagy felhasználását. A határon átnyúló CO₂-szállítási infrastruktúrára vonatkozóan négy javaslatot is benyújtottak a közös érdekű projektek listájára való felvételük céljából, és ezek pénzügyi támogatásban részesülhetnek.

3.10. *F-gázok*

A fluortartalmú üvegházhatású gázok (F-gázok) kibocsátásának szabályozásáról szóló új európai rendelet 2015. január 1-jén lépett hatályba. A rendelet célja az, hogy 2030-ra a 2014-es szinthez képest kétharmaddal csökkentse a fluortartalmú gázok összkibocsátását az EU-ban. Megtiltja az F-gázok forgalomba hozatalát olyan meghatározott esetekben, amikor alternatívák is rendelkezésre állnak. 2018-ban a fluorozott szénhidrogének uniós piacon történő legális forgalomba hozatalára kiszabott kvóták számát a 2015-ös szinthez képest 63 %-kal csökkentették.

4. AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁS

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó 2013-as stratégia célja az, hogy az uniós tagállamokat felkészítse a jelenlegi és jövőbeli hatásokra. Biztosítja többek között, hogy az alkalmazkodás minden érintett uniós szakpolitikában helyet kapjon, javítva ezzel a tagállamok közötti együttműködést, összhangot és információmegosztást. A Bizottság jelenleg végzi a stratégia 2018 közepéig szóló értékelését, és mérlegeli annak felülvizsgálatát, részben a Párizsi Megállapodás fényében.

A LIFE FRANCA, a LIFE 2015 társfinanszírozásában működő olasz projekt feladata az áradási kockázat előrejelzése és kommunikációja az Alpokban. A projekt célja az, hogy a polgárok, a hatóságok és a szakértők bevonásával működő részvételi folyamat révén felkészítse a lakosságot az áradásokra. A kísérleti projekt eredményeit más régiókban, illetve az éghajlatváltozáshoz köthető egyéb természeti kockázatok esetében is hasznosítani tudják majd.

Az általános trend a következő:

- huszonöt tagállam fogadott el nemzeti alkalmazkodási stratégiát, és a többi tagállam stratégiája is kidolgozás alatt áll. Cselekvési terveket azonban a tagállamoknak kevesebb mint a fele dolgozott ki vagy vezetett be.
- Jellemzően a következő ágazatokról állapították meg, hogy alkalmazkodniuk kell az éghajlatváltozás hátrányos hatásaihoz: vízgazdálkodás és a vízi erőforrások, part menti területek, erdők és erdőszet, mezőgazdaság, biodiverzitás és ökoszisztémák, emberi egészség, turizmus és rekreáció.
- A legtöbb tagállam most kezdi meg az alkalmazkodási intézkedések hatékonyságának és eredményességének nyomon követését és értékelését.
- A városok intenzívebben foglalkoznak annak vizsgálatával, hogy a klímaváltozáshoz hogyan kell alkalmazkodniuk, és ennek kapcsán hogyan módosítsák várospolitikájukat (lásd az 5.1. szakaszt), beleértve a zöld infrastruktúra és az ökoszisztéma-alapú alkalmazkodási módszerek bevezetését.

5. RÉSZVÉTEL A NEMZETKÖZI ÉGHAJLATPOLITIKÁBAN

5.1. A globális éghajlat-politikai menetrend

A Párizsi Megállapodás a nem állami szereplők – vállalkozások, városok, polgárok és a nemzetközi civil társadalom – mozgósítására szólított fel; az EU erre válaszul több kiemelt kezdeményezést is támogat, mint például az Innovációs Küldetés, a Polgármesterek Szövetsége, a nemzeti vállalatokkal kapcsolatos partnerség, a Megújuló Energia Afrikáért, a 4/1000 az éghajlatbarát mezőgazdaságért és az InsuResilience. Mindegyik kezdeményezésnek sikerül teljesítenie a saját maga számára meghatározott célokat. Folyamatban van azoknak az eszközöknek a kidolgozása, amelyekkel szisztematikusan nyomon lehetne követni azt, hogy a kezdeményezések milyen hatással vannak a kibocsátáscsökkentésre és az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességre.

Hogy egy példát említsünk: a Polgármesterek Éghajlat- és Energiaügyi Globális Szövetsége több mint 56 ország több mint 7 300 városát tömöríti. Tájékoztatja, mozgósítja és támogatja azokat a városokat, amelyek intézkedéseket hoznak az éghajlatváltozás hatásainak csökkentése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a tiszta és megfizethető energiához való hozzáférés céljából. A városok önkéntes alapon dolgoznak ki helyi hatáscsökkentési és alkalmazkodási stratégiákat és terveket. A szövetség gondoskodik a kötelezettségvállalásai és a fellépései ismertté tételéről, segíti a tapasztalatcserét és technikai segítséget nyújt. Alulról felfelé építkező megközelítést alkalmaz, amely az alábbi három ponton alapul:

- i. új célként a CO₂-kibocsátás (és lehetőség szerint más ÜHG-kibocsátások) legalább 40 %-os csökkentése 2030-ig;
- ii. hatáscsökkentés és alkalmazkodás az „Alkalmazkodó polgármesterek” (Mayors Adapt) kezdeményezésen keresztül;
- iii. globális kiterjedés, a világ minden tájáról csatlakozhatnak helyi hatóságok.

5.2. Légi közlekedés

Az EU támogatta a nemzetközi légi közlekedésből származó CO₂-kibocsátások kezelésére szolgáló globális intézkedés kidolgozását. A nemzetközi légi közlekedésben alkalmazandó kibocsátáskompenzációs és -csökkentési rendszerre (CORSIA) vonatkozó határozatot az ICAO 39. közgyűlésén, 2016. október elején fogadták el. A CORSIA egy kibocsátáskompenzációs rendszer, amelynek célja a nemzetközi légi közlekedésből származó kibocsátások 2020-as szinteken történő stabilizálása. A rendszert 2021-től kezdik alkalmazni.

Az ICAO tagországai önkéntes alapon részt vehetnek az első két szakaszban, amely 2027-ig tart. A rendszerben való részvételre vonatkozó tagállami nyilatkozatok alapján a lefedett kibocsátásmennyiség jelenleg kb. 80 %-a a légi közlekedés 2020-tól való karbonsemlegessé válásához szükséges szintnek. A CORSIA eredményességének és integritásának érdekében szükség van bizonyos kulcselemekre, úgymint:

- a kibocsátások (a bioüzemanyagokat is beleértve) nyomon követésére, jelentésére és ellenőrzésére vonatkozó szabályok;
- a kibocsátási egységeknek a rendszerben való felhasználhatóságára vonatkozó kritériumok;
- nyilvántartás létrehozása, amely megfelelő átláthatóságot és elszámoltathatóságot biztosít.

Amint végleges megállapodás születik ezekről, az ICAO-tagoknak be kell azokat vezetniük minden egyes tagországban.

Az EU emellett az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer keretében is foglalkozik a légi közlekedésből származó kibocsátásokkal. Az ICAO 2016-os közgyűlését követően a Bizottság jóváhagyott egy jogalkotási javaslatot, amely az EU ETS-nek a légi közlekedés tekintetében jelenleg fennálló, Európán belüli (az EGT repülőterei közötti járatokra vonatkozó) hatályát meghosszabbítja a 2017 utáni időszakra, és új felülvizsgálatról rendelkezik, amint tisztázódnak a CORSIA szabályai és a nem uniós országok általi alkalmazásuk. Az ETS légi közlekedésre vonatkozó szabályairól szóló javaslatot a Tanács és az Európai Parlament előreláthatóan 2017 végére fogadja el.

A Horizont 2020 a légijármű-technológiával, az üzemeltetés javításával és az alternatív üzemanyagok kifejlesztésével kapcsolatos kutatás és fejlesztés révén járul hozzá az ICAO karbonsemleges növekedési célkitűzésének megvalósításához.

5.3. Tengerpolitika

2016 októberében az IMO megállapodott a hajóktól származó ÜHG-kibocsátások csökkentését célzó átfogó IMO-stratégia kidolgozásának menetrendjéről. A stratégiával kapcsolatban két kulcsfontosságú találkozóra került sor 2017 júniusában és júliusában. E találkozókön több Unión kívüli partner (pl. fejlődő kis szigetállamok és Kanada) és az uniós tagállamok is amellet érveltek, hogy a stratégiába bele kell foglalni egy megfelelő kibocsátáscsökkentési célt.

Az IMO az előzetes stratégiát – amely meghatározza az ambíciószintet, valamint intézkedéseket és ütemtervet javasol – várhatóan 2018 tavaszán fogadja el. Ha ez megtörténik, akkor a nemzetközi hajózási szektor és az IMO már információt tud szolgáltatni a Párizsi Megállapodásban előírt 2018-as értékeléshez („előmozdító párbeszédhez”) azzal kapcsolatban, hogy milyen kezdeti hozzájárulással tudja segíteni a CO₂-kibocsátás csökkentésére irányuló nemzetközi erőfeszítéseket. A végleges IMO-stratégiát – amely rövid, közép- és hosszú távú intézkedéseket is fog tartalmazni – a tervek szerint 2023 tavaszán fogadják majd el.

5.4. Kibocsátáskereskedelmi összekapcsolódás Svájjal

A globális szénpiac – nevezetesen a kibocsátáskereskedelmi rendszerek összekapcsolása révén történő – létrehozása régi célja az EU-nak. Ez ugyanis nagyobb mértékű kibocsátáscsökkentést tenne lehetővé és csökkentené az éghajlatváltozás hatásainak enyhítésével járó költségeket. Svájjal 2010-ben kezdődtek meg a tárgyalások a kibocsátáskereskedelmi rendszerek összekapcsolásáról, és 2015-ben zárultak le. Az összekapcsolásról szóló megállapodást 2016 januárjában parafálták, és az aláírásáról és a megkötéséről szóló javaslatok most már a Tanács és a Parlament előtt vannak.

5.5. Nemzetközi szénpiacok

Mindezekon túlmenően – és a Felek 21. Konferenciáját, valamint a Párizsi Megállapodás hatálybalépését követően még inkább – az EU továbbra is aktívan támogatja, hogy a szén-dioxid-árazás és különösen a kibocsátáskereskedelmi rendszerek a világ más részeiben is bevezetésre kerüljenek. Ezt egyrészt többoldalú kezdeményezéseken keresztül teszi, mint például a Világbank által működtetett, a piaci felkészültséget célzó partnerség, másrészt a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését célzó nemzetközi partnerségen (International Carbon Action Partnership, ICAP) keresztül. Emellett kétoldalú tevékenységeket is folytat, ideértve különösen a Kínával folytatott együttműködés szorosabbá tételét,

Kína ugyanis nemzeti szintű rendszer kidolgozásán munkálkodik. A kibocsátáskereskedelemnek és a szén-dioxid-árzásnak az EU-hoz hasonlóan a világ többi részében is fontos szerepe van a karbonszegény, energiahatékony gazdaságra történő átállásban.

5.6. A kigali módosítás megerősítése

2017 júliusában az EU és tagállamai kötelezték magukat a montreali jegyzőkönyv kigali módosításának gyors megerősítésére, hogy az 2019. január 1-jén hatályba léphessen. Ez a 2016 októberében elfogadott módosítás jelentős lépés a Párizsi Megállapodás végrehajtásában, mivel korlátozza a fluorozott szénhidrogének globális előállítását és használatát. Tudományos kutatások szerint a fluorozott szénhidrogének gyors ütemű visszaszorítása önmagában 0,5 °C fokkal csökkentené a globális felmelegedést az évszázad végéig.

5.7. Fejlődő országok támogatása

Az EU és tagállamai nyújtják a legtöbb hivatalos fejlesztési támogatást a fejlődő országoknak; 2016-ban ennek összege 75,4 milliárd EUR volt. Közelebbről: az EU, az EBB és a tagállamok 20,2 milliárd EUR-val támogatták a fejlődő országokat az éghajlatváltozás kezelése terén.

Ezen túlmenően az EU és az Afrikai Unió létre kíván hozni egy éghajlatváltozással és fenntartható energiával kapcsolatos EU–Afrika kutatási és innovációs partnerséget. Ezt a partnerséget, amelyet mindkét félnek hivatalosan is jóvá kell hagynia, a felek közösen finanszírozzák és közösen működtetik majd.

Az EU támogatja továbbá a fejlődő országokat az erdőirtás és az erdőpusztulás következtében keletkező kibocsátás csökkentését (REDD+) célzó program megvalósításában. A támogatás nemzetközi kezdeményezéseken keresztül történik, mint például a REDD+ Partnerség, az erdőpusztulás miatti szén-dioxid-többletkibocsátás kezelését célzó partnerségi mechanizmus (FCPF), az uniós REDD mechanizmus és az ENSZ REDD programja. Annak érdekében, hogy támogassa a fejlődő országokat a hajózási ágazatukból származó ÜHG-kibocsátások korlátozásában és csökkentésében, a Bizottság 2015-ben szerződést írt alá a Nemzetközi Tengerészeti Szervezettel (IMO), amelynek alapján 10 millió EUR-t biztosított az Éghajlatváltozás hatásainak csökkentését szolgáló kapacitásfejlesztés a tengerhajózásban című négyéves projekt megvalósításához. E célból öt tengerészeti technológiai együttműködési központot hoznak létre a világ különböző támogatható régióiban, nevezetesen Afrikában, Ázsiában, a csendes-óceáni és a karibi térség fejlődő kis szigetállamaiban, valamint Latin-Amerikában. Ezek a központok kiválósági központokként fognak működni, és előmozdítják a karbonszegény technológiák és üzemeltetés bevezetését a tengeri közlekedésben.

A hajózási ágazatot illetően a Bizottság 2015-ben szerződést írt alá a Nemzetközi Tengerészeti Szervezettel (IMO), amelynek alapján 10 millió EUR-t biztosított az Éghajlatváltozás hatásainak csökkentését szolgáló kapacitásfejlesztés a tengerhajózásban című négyéves projekt megvalósításához, előmozdítandó a karbonszegény technológiák és üzemeltetés bevezetését a tengeri közlekedésben.